

Elena-Mihaela Pătrașcu

Gabriela-Mădălina Nițulescu

LECȚII DE GRAMATICĂ
CLASA A VII-A
(teorie, aplicații și evaluări)

În conformitate cu
programa școlară de
Limba și literatura
română pentru
clasa a VII-a

Editura Ars Libri

Costești, 2025

CUPRINS

UNITATEA I – FONETICĂ

Fișier teoretic	7
• Alfabetul limbii române	
• Tipuri de sunete/Structura sonoră ^y	
• Corespondența sunet-literă	
• Accentul	
• Grupuri vocalice/de sunete (diftong, triftong, hiat)	
• Silaba. Despărțirea în silabe	
Aplicații	12
Test-grilă de evaluare	22

UNITATEA II – VOCABULAR

Fișier teoretic	24
• Categoriile semantice	
• Derivarea	
• Compunerea	
• Familia lexicală/de cuvinte	
• Unitățile frazeologice/Îmbinările libere de cuvinte	
• Locuțiunile	
• Câmpul lexical	
Aplicații	31
Test-grilă de evaluare	41

UNITATEA III – MORFOLOGIE/CLASE MORFOLOGICE

• Verbul	
Fișier teoretic	43
Aplicații	51
Test-grilă de evaluare	61
• Substantivul	
Fișier teoretic	63
Aplicații	64
Test-grilă de evaluare	72
• Articolul	
• Prepoziția	
Fișier teoretic	74
Aplicații	75
Test-grilă de evaluare	83

• Pronumele	
Fișier teoretic	85
Aplicații	93
Test-grilă de evaluare	101
• Adjectivul	
Fișier teoretic	103
• Adverbul	
Fișier teoretic	106
Aplicații	107
Test-grilă de evaluare	114
• Numeralul	
Fișier teoretic	116
• Conjunția	
Fișier teoretic	118
• Interjecția	
Fișier teoretic	119
Aplicații	119
Test-grilă de evaluare	127
UNITATEA IV – SINTAXA PROPOZIȚIEI	
• Subiectul	
Fișier teoretic	129
• Predicatul	
Fișier teoretic	131
Aplicații	133
Test-grilă de evaluare	141
• Atributul	
Fișier teoretic	143
Aplicații	144
Test-grilă de evaluare	151
• Complementul direct	
Fișier teoretic	153
Aplicații	154
Test-grilă de evaluare	160
• Complementul prepozițional	
Fișier teoretic	162
Aplicații	164
Test-grilă de evaluare	171

• Complementul indirect	
Fișier teoretic	173
Aplicații	174
Test-grilă de evaluare	180
• Circumstanțialul de loc	
Fișier teoretic	182
• Circumstanțialul de timp	
Fișier teoretic	183
• Circumstanțialul de mod	
Fișier teoretic	184
Aplicații	185
Test-grilă de evaluare	191
• Circumstanțialul de cauză	
Fișier teoretic	193
• Circumstanțialul de scop	
Fișier teoretic	194
Aplicații	195
Test-grilă de evaluare	201
UNITATEA V – SINTAXA FRAZEI	
Fișier teoretic	203
• Fraza. Raportul de coordonare	
• Fraza. Raportul de subordonare	
Aplicații	205
Test-grilă de evaluare	215
UNITATEA VI – ORTOGRAFIE, PUNCTUAȚIE ȘI ORTOEPIE	
Fișier teoretic	217
• Semnele de ortografie	
• Semnele de punctuație	
• Aspecte normative	
Aplicații	221
Test-grilă de evaluare	230
UNITATEA VII – SISTEMATIZAREA CUNOȘTINȚELOR	
Recapitulare finală	232
Test-grilă de evaluare finală	239

UNITATEA I – FONETICĂ

Fișier teoretic

- **Fonetica** este știința care studiază sunetele unei limbi.
- **Alfabetul limbii române** cuprinde 31 de litere care redau toate sunetele limbii române.
- **Sunetul** reprezintă cea mai mică unitate a limbii.
- **Tipuri de sunete/Structura sonoră**

Sunetele limbii române sunt: vocalele, consoanele, semivocalele.

- **Vocalele** sunt sunete caracterizate printr-o pronunție deschisă și formează obligatoriu doar o silabă.

Vocalele limbii române sunt: [a], [ă], [î]/[â], [e], [i], [o], [u].

Sunetele [a], [ă], [î]/[â] sunt mereu vocale.

► Într-o silabă există doar o vocală.

- **Consoanele** sunt sunete cu o pronunție închisă și nu pot forma singure silabă. Acestea se pronunță cu ajutorul unei vocale.

De exemplu: m – [em], [me], [mî]

- **Semivocalele** sunt sunete care se aseamănă cu vocalele, dar nu pot forma singure silabă. Acestea sunt: e, i, o, u.

- **Reguli de recunoaștere a semivocalelor e, i, o, u**

◆ e este semivocală înainte de a, o.

◆ o este semivocală înainte de a.

◆ i este semivocală: înainte de a, e, o, u.

după a, ă, â, e, o, u.

la sfârșitul cuvintelor, însoțind vocalele.

◆ u este semivocală: înainte de ă, â, e, i.

după a, ă, â, e, i, o.

► Un statut special are **i șoptit/devocalizat**, care apare, de obicei, la sfârșitul unui cuvânt, dar și în interiorul unui cuvânt compus, precedat de una sau mai multe consoane care diferă de c, g, ch, gh. Acesta nu are valoare fonetică. Exemple: pom*i*, duzi*i*, ori*cine* etc.

- **Corespondența sunet-literă**

- **Litera** este o reprezentare grafică a sunetului.

► De obicei, în limba română, o literă transcrie un sunet. Există și situația în care o literă

transcrie mai multe sunete.

De exemplu: litera **x** poate transcrie sunetele **[ks]** sau **[gz]** (*excursie, axă, taxă, xilofon, taxi sau examen, exemplu, există, exil, auxiliar*).

► Aceeași literă poate reprezenta sunete diferite, iar un sunet poate, de asemenea, să fie transcris prin mai multe litere.

De exemplu: *e, i, y – [i]; w, u, o – [u]; w, v – [v]*

◆ **Grupurile de litere ce, ci, ge, gi** se transcriu fonetic:

→ în două sunete **[če], [či], [ge], [gi]**, când:

√ sunt urmate de o consoană în aceeași silabă.

√ formează singure o silabă, fie ea și finală.

√ sunt urmate de **i** sau **u** semivocale.

De exemplu: *cer – [čer]; rege – [rege]; liceu – [liceu]* (în acest caz se formează diftongul *-eu*)

→ într-un sunet **[č], [g]**, când:

√ sunt urmate de vocală/diftong/triftong în aceeași silabă.

√ se află la final de cuvânt și nu formează silabă.

√ sunt urmate de **i** și de **u** vocale.

De exemplu: *ceară – [čară]; regi – [reğ]; Giurgiu – [Gurğu]*

◆ **Grupurile de litere che, chi, ghe, ghi** se transcriu fonetic:

→ în două sunete **[k'e], [k'i], [g'e], [g'i]**, când:

√ sunt urmate de o consoană în aceeași silabă.

√ formează singure o silabă, fie ea și finală.

√ sunt urmate de **i** sau **u** semivocale.

De exemplu: *chin – [k'in]; ureche – [urek'e]; Serghei – [Serg'ei]* (în acest caz se formează diftongul *-ei*)

→ într-un sunet **[k'], [g']**, când:

√ sunt urmate de vocală/diftong/triftong în aceeași silabă.

√ se află la sfârșitul unui cuvânt și nu formează silabă.

√ sunt urmate de **i** și de **u** vocale.

De exemplu: *chioară – [k'oară]; unchi – [unk']; chiul – [k'ul]*

• **Accentul** reprezintă pronunțarea mai intensă a unei silabe dintr-un cuvânt. Accentul se marchează grafic printr-un semn convențional **[']**, așezat deasupra vocalei din silaba accentuată.

► În limba română, accentul nu are un loc fix. De aceea câteva cuvinte pot avea dublă accen-

tuare, numindu-se **dublete accentuale libere**.

De exemplu: *editor/editor, polip/polip*

► Accentul are rol în deosebirea cuvintelor, creându-se **omografe** (cuvinte care se scriu la fel, dar se pronunță diferit).

De exemplu: *companie/companie, veselă/veselă, formă/formăș, ochi/ochi etc.*

• **Grupuri vocalice/de sunete**

• **Diftongul** este grupul de sunete, alcătuit dintr-o vocală și o semivocală alăturate, pronunțate în aceeași silabă.

De exemplu: *fii, coafor, traumă, bojdeucă, coniac, subiect etc.*

► Diftongul poate fi:

ascendent (urcător) , în structura semivocală+vocală	descendent (coborâtor) , în structura vocală+semivocală
De exemplu: <i>ia<u>r</u>nă, oa<u>l</u>ă, sea<u>r</u>ă etc.</i>	De exemplu: <i>ra<u>u</u>, pu<u>i</u>, ră<u>u</u> etc.</i>

► Se formează **diftongi externi**, cu ajutorul rostirii cu **i** semivocalic la începutul pronumelor personale sau al formelor verbului **a fi**.

De exemplu: *el – [iel], este – [ieste], eram – [ieram], era – [iera] etc.*

► Cu ajutorul cratimei, ca semn ortografic, se marchează rostirea împreună, într-o singură silabă, a două cuvinte/fragmente din cuvinte, formându-se diftongi.

De exemplu: *mi-a, ne-a, mi-e, sare-atunci etc.*

• **Triftongul** este grupul de sunete, alcătuit dintr-o vocală și două semivocale alăturate, rostite în aceeași silabă.

De exemplu: *leoaică, aripioară, suiau, puteai etc.*

► Triftongul poate fi:

ascendent (urcător) , de forma semivocală+semivocală+vocală	centrat , de forma: semivocală+vocală+semivocală
De exemplu: <i>leo<u>ar</u>că, pleo<u>ap</u>ă, lă<u>cr</u>ămioar<u>ă</u>, etc.</i>	De exemplu: <i>ursoai<u>c</u>ă, sui<u>ai</u>, trăi<u>au</u>, mi-<u>au</u> etc.</i>

► Se formează **triftongi externi**, cu ajutorul rostirii cu **i** semivocalic la începutul pronumelor personale.

De exemplu: *ei – [iei], eu – [ieiu] etc.*

► Cu ajutorul cratimei, ca semn ortografic, se marchează rostirea împreună, într-o singură silabă, a două cuvinte, formându-se triftongi.

De exemplu: *mi-au, ne-au, le-ai etc.*

• **Hiatul** este grupul de sunete, alcătuit din două vocale alăturate, rostite în silabe diferite.

De exemplu: *speriat, aer, bibliotecă, imediat, alcool, geografie, biologie, știință, fiind, machiaj* etc.

► Se formează **hiat extern** între două cuvinte alăturate, care se termină, respectiv încep cu o vocală.

De exemplu: *Pe acea alee stau eu.*

• Silaba. Despărțirea în silabe

• **Silaba** este un sunet vocalic sau un grup de sunete, care conține o vocală și care se pronunță cu un singur efort expirator.

► În funcție de numărul de silabe din care sunt alcătuite, cuvintele pot fi:

→ *monosilabice* (formate dintr-o singură silabă): *iau*

→ *bisilabice* (formate din două silabe): *lu-a*

→ *trisilabice* (formate din trei silabe): *i-de-e*

→ *plurisilabice* (formate din minimum patru silabe): *spe-ri-a-tă*

• Regulele despărțirii cuvintelor în silabe, după pronunție:

a) Grupurile vocalice:

→ vocalele în hiat se despart în silabe diferite (V-V): *con-ce-di-ul*

→ diftongii și triftongii fac parte din aceeași silabă (VS/SV; SSV/SVS): *iar-nă, șo-ri-cioai-că*

b) Consoane și grupuri consonantice:

Regula 1

→ o consoană intervocalică trece în silaba următoare (V-CV)

De exemplu: *ca-să; pă-du-re; u-ti-li-za-re, re-ce, ve-cin, po-diș, a-fiș, le-ge, lu-nă, soa-re* etc.

→ o consoană precedată de un diftong sau de un triftong trece în silaba următoare (VS/SV-CV; SSV/SVS-CV)

De exemplu: *o-lea-că, pâi-ne, sea-ră, stro-pea-lă, cre-ioa-ne* etc.

→ x intervocalic trece în silaba următoare (V-XV)

De exemplu: *a-xă, e-xa-men, e-xer-ci-țiu, e-xod* etc.

Regula 2

→ două consoane intervocalice se despart fiecare într-o silabă (VC-CV)

De exemplu: *ar-că, ar-tist, mun-te, un-ghi-e, ic-ni, tic-sit, ac-tiv, caf-tan, mul-te, în-ger, lun-git, un-gher, în-ghi-ți, mun-te, as-cet, as-chi-mo-di-e, as-tăzi* etc.

Excepție de la regula 2

→ **b, c, d, f, g, h, p, t, v** urmate de **l/r** trec în silaba următoare, despărțirea făcându-se înaintea lor (V-CCV)

De exemplu: *o-braz, co-dri, a-flu-ent, a-fri-can, a-gra-fa, su-ple-țe, pa-tru, co-rrig, e-vla-vi-e, a-cla-ma, a-cru, Co-dlea, a-fla, A-fri-ca, a-glu-ti-nant, a-gro-nom, pe-hli-van, su-plu, cu-pru, a-tlet, gă-tlej* etc.

Regula 3

→ trei sau mai multe consoane intervocalice (precum: **ntr, nst, mpl, mpr, nstr, ngv, ncv, rst** etc.) se despart după prima consoană (VC-CCV; VC-CCCV)

De exemplu: *as-tru, mon-stru, con-struc-tor, lin-gvist, cin-ste, de-lin-cvent, vâr-stă, pen-tru* etc.

Excepție de la regula 3

→ grupurile de trei consoane intervocalice – **mpt, mpt̃, lpt, nct, nct̃, neș, ndv, rct, rtf, stm** – se despart între a doua și a treia consoană (VCC-CV)

De exemplu: *sculp-tu-ră, somp-tu-os, linc-șii, func-ți-e, arc-tic, jert-fă, ast-ma-tic, sculp-tor, re-demp-ți-u-ne, punc-taj, sand-vici, sfinc-șii* etc.

◆ Despărțirea cuvintelor se realizează după structură, după elementele compuse, respectiv după modul de formare a cuvintelor: prin derivare (ținându-se cont de sufixe și de prefixe) sau prin compunere (ținându-se cont de termenii diferiți, care au format noul cuvânt compus). Se formează, astfel, *dublă despărțire în silabe, după pronunție și după structură*.

De exemplu: *i-ne-gal/in-e-gal, a-nal-fa-bet/an-al-fa-bet, des-pre/de-spre, tran-so-cea-nic/trans-o-cea-nic, ni-cio-da-tă/nici-o-da-tă, câ-teo-da-tă/câ-te-o-da-tă, bi-no-clu/bin-o-clu, de-za-pro-ba/de-za-pro-ba, su-bli-ni-a/sub-li-ni-a* etc.

◆ Nu se despart: cuvintele abreviate, prescurtările convenționale, numeralele notate prin cifre, prenumele și numele de familie.

véselă/vesélă

éra/erá

cópii/copíi

umbréle/úmbrele

fúgi/fugí

móbila/mobíla/mobilá

mása/masá

11. Marchează corect accentul pe următoarele cuvinte: butelie, bolnav, sever, matur, aripă, antic, taxi, veveriță, prevedere, mafie, caracter, fenomen, verigă, bolnav, furie, lipie, neutru, concluzie, pilotă.

12. Identifică diftongii, triftongii și hiaturile din următoarea listă de cuvinte: auzeam, creație, aeroport, azalee, learcă, leagăn, suiai, mi-ai, venea, lăcrămioară, soseau, butoiaș, neuron, vreau, viu, cooperare.

• singurătate:

regula:

• fiică:

regula:

• jertfă:

regula:

• plancton:

regula:

• carbon:

regula:

• taur:

regula:

• altfel:

regula:

• farmec:

regula:

• undă:

regula:

• optzeci:

regula:

15. Scrie câte trei cuvinte care să conțină:

(i-a) hiat

(a-e) hiat

(i-e) hiat

(ia) diftong

(ău) diftong

(iau) triftong

(oai) triftong

(iai) triftong

16. Alcătuieste enunțuri cu sensurile cuvintelor diferențiate, prin accent (omografe).

albi

haină

deși

pică

torturi

17. Seria care cuprinde numai cuvinte monosilabice este:

a) nici, luat, vrea, ochii. b) cel, mai, spui, scos. c) scurt, spune, nici, avem.

18. Marchează răspunsul corect.

ireal: ea diftong	A/F
fie: hiat	A/F
viață: hiat	A/F
mij-loc	A/F
ar-ctic	A/F
dif-tong	A/F
visau: triftong	A/F
mingea: litere-6; sunete-5	A/F

19. Subliniază cuvintele accentuate corect:

dumínică – duminică
fúrie – furie
prevédere – prevedere
intím – íntim
dúșman – dușmán

árșiță – arșiță
bólnav – bolnáv
férigă – ferígă
carácter – caractér
dóctoriță – doctoriță

20. Câte cuvinte cu diftong există în textul următor? Subliniază-le!

„Amu cică era odată într-o țară un crai, care avea trei feciori. Și craiul acela mai avea un frate mai mare, care era împărat într-o altă țară, mai depărtată. Și împăratul, fratele craiului, se numea Verde-împărat; și împăratul Verde nu avea feciori, ci numai fete. Mulți ani trecură la mijloc de când acești frați mai avură prilej a se întâlni amândoi. Iară verii, adică feciorii craiului și fetele împăratului, nu se văzuseră niciodată de când erau ei. Și așa veni împrejurarea de nici împăratul Verde nu cunoștea nepoții săi, nici craiul nepoatele sale: pentru că țara în care împărătea fratele cel mai mare era tocmai la o margine a pământului, și crăia istuilalt la o altă margine. Și apoi, pe vremile acelea, mai toate țările erau bântuite de războaie grozave, drumurile pe ape și pe uscat erau puțin cunoscute și foarte încurcate și de aceea nu se putea călători așa de ușor și fără primejdii ca în ziua de astăzi. Și cine apuca a se duce pe atunci într-o parte a lumii adeseori dus rămânea până la moarte”. (*Povestea lui Harap-Alb*, Ion Creangă)
